

Markacije na Dovškem križu!

Prvega aprila okoli Široke peči

in Vladimir Habjan

Kar vleče me k tlom, tako težak nahrbtnik imam. Neprijetni znoj mi teče tja do ... Ampak druge ni, treba se je pomučiti. Že v temi pridemo do Bivaka Za Akom. Tu si le oddahnem. Dan je bil za znoret. V bajti se mi je za velikonočno soboto zamašila kanalizacija! Pa kako ravno za praznik! Na srečo mi je uspelo dobiti dežurno ekipo, ki je umazano delo uspešno opravila, tako da sem lahko šel na turo. Darko je tudi utrujen, prejšnji dan je imel vodeno turo na Storžič. Le Irena je videti spočito.

Večer je res lep. Skozi veje se na obzorju kaže kulisa martuljških vršacev. V dolini je že pomlad, tule pa je ni še prav nič čutiti. Na klopi razložimo hrano, tešimo si lakoto, razpravljamo o jutrišnji turi, predvsem pa se zabavamo.

Zgodaj zjutraj smo že nared. Nekaj opreme pustimo v bivaku in krenemo. Zgoraj že sveti sonce, mi pa smo še globoko v senci. Sneg v strugi je trd, ne udara se, za hojo je to dobro. Gore so se že odkrile, tik pred nami je kraljica Široka peč. Po dolgi ravnini dokaj hitro napre-

dujemo, na koncu pa zavijemo v široko grapo. Brez drez naprej ne gre več. Grapa je v kopnem precej zahtevnejša, zdaj pa skokov sploh ne čutimo. Pred skalno zaporo zavijemo levo. Tu nas preseneti strm skok, vendar je sneg trd, kot bi plezal v ledu, zato smo hitro čez. Za robom se odpre dolgo snežišče, ki vodi pod steno Široke peči. Zdaj je treba pridobivati višino. Teža in strmina naredita svoje, sopiham, počivam, spet krenem in spet se ustavim ... Takšne dele poti moraš enostavno miselno izpreči.

In tu mi kapne! Danes je vendar prvi april! OK. Ampak česa le naj se spomnim, da bi ju potegnil? No, pa poskusimo!

»Včeraj sem bral pri Savencu, da bo eno planinsko društvo letos markiralo pot na Dovški križ ...«

»A daj, nehaj! A so znoreli? Pa kaj mislijo! A zdaj bodo pa markirane poti že vsepovsod! ...«

Darko se kar ne more umiriti.

Tudi Irena se razburja: »Kako morejo? To je pa treba nekaj narest, pisat komu, se pritožit! ...«

Krnica za Akom; na začetku krožne poti: v sredini Široka peč, levo Škmtarica in Kukova špica

»Ja, res je to obup. Še tisto malo vrhov, ki so brez poti, nam bodo uničili. Ne vem, kaj bo iz tega ...«

»Potem bodo tu cele množice ljudi! Pa kako ravno Martuljkova skupina. Ta mora ostati nemarkirana! Potem nam ne bo nič več ostalo ...«

Nikakor se ne moreta nehati pritoževati. Jaz se držim skrajno resno, vendar se z zadnjimi močmi zadržujem, da ne bruhnem v smeh. Potem grem spet v napad: »Aja, pa po radiu sem slišal, da bo danes ob desetih na vrhu neka proslava s slovesnimi govori, kjer bodo naznanili, da bodo poleti markirali, in baje, da bo igrala celo harmonika ...«

»Daj nehaj! Zdaj pa še veselica s harmoniko! Pa saj so čisto znoreli!«

gačno, navaditi se moraš na občutek, da te držijo samo zobje. Snemam sisteme, prvega, drugega, tretjega ... potem jih pa ni več! Pa za zadnjim klinom je ravno najtežje, varovanja pa nobenega! Gladki požlejeni skoki, brez pravih stopov in oprimkov. Kako le je Darko prišel tu čez? Zaradi boljšega občutka snamem rokavice. Napaka! Totalno se mi »zanohta« in na vrhu skoka tulim od bolečin.

«Štrikamo» celo uro. Treba pa bo naprej, tura je še dolga. Midva potegneva še do naslednjega roba, potem pa pospravimo opremo. Od tam prečimo v veliko grapo, ki vodi v krnico. Zdaj je pred nami le še hoja. Nič ne govorimo, saj nas »tlačič« teža. Amfiteater se vse bolj odpira, na pol je v senci, pol pa v soncu. Čudovit dan je! In čas je za ponovni napad:

V zasneženem Amfiteatru

»Če se prav spomnim, naj bi približno tam, kjer je dvojka, potem postavili planinsko kočjo ...«

»Kočo? Tam, kjer je bivak? Pa saj to bodo procesije ljudi potem tukaj ...« Kar vre iz njiju, nobeden niti najmanj ne posumi ... Šele na sedelcu pod vzhodnim stolpom Široke peči nehata. Zresni nas skok pred nami. Opisujem nadaljnjo pot, saj sem edini, ki sem tod že hodil. Snega je precej, skok bo začinjen. Malo počivamo.

Nato gre Darko naprej. Tu smo navezani. V spodnjem delu skoka hitro napreduje, višje pa počasneje. Končno zatuli, da varuje. Zdaj je na vrsti Irena. Čakanje je sitno, stopicam in se skušam ogreti, vedno bolj trd sem. Čez je tudi ona! Poženem se še sam. V derezah je plezanje dru-

»Čudno, čez deset je že, pa se od zgoraj še nič ne sliši ... Zdaj bi se pa že moralo. Morda se bolj sliši na ono južno stran ...«

»Presneta banda, naj to delajo v dolini in ne v gorah! Hribi za to niso primerni! ...«

»A zdaj bodo pa še harmonike nosil' v hribe? Vse je že markirano ...«

Odziv je spet buren in ne pojenja ves Amfiteater. Ne vem, ali mi je kdaj uspelo koga bolj naplahtati, hahaha. Prav zabavno. To bo še smeha na ta račun. Pa kako jima ne kapne?

Spet nas streznijo težave. Sneg je tu slabši, zato gazimo. Priti moramo na najnižje mesto grebena Dovški križ–Široka peč. Od konca krnice do skoka vodi strmo snežišče. Poženem se gor, saj Darko nosi težko vrv. Naklonina je

do 50°, sneg pa je vlažen, kaj lahko bi se splazilo ... Končno sežem po odrešilni skali, kjer se lahko varujemo. Darko kombinira snežne jezike in skalo. Od zgoraj spet nekaj tuli, pa ga ne slišiva. Šele ko mu slediva, spoznava zakaj. V skoku je naletel na pravo vrvno ograjo! Kako pripravno. Le kdo jo je pustil tu? Po dveh raztežajih smo čez in priplezamo na greben. Za robom se odkrijejo novi vrhovi, Oltar, Škrlatica, Ponce ... Objame nas toplo sonce. Prav lepo je, samo še vedno smo v zahtevnem svetu.

»Kam gre pot naprej?« sprašuje Darko.

Tu še nisem hodil, vse poznam zgolj iz opisov. »Kar po grebenu. Po opisu ne bi smelo biti več težav ...«

»Ampak tule še nič ne kaže na to ...« V Darkovem odgovoru zasledim senco nervoze. Prvič, odkar se poznavata, drugače je vedno »skuliran«. Tudi pozna ura nas priganja, skoraj tri je že. V grebenu je res skok, naprej pa se nič ne vidi. Bomo videli ... Darko spet potegne raztežaj. Tako smo najhitrejši. Najprej do skoka, drugega pa čez. Spet nekaj tuli za robom, ampak midva ga ne slišiva. Slediva mu. Za robom, za gladko ploščo, je samo še snežno pobočje! Hura! Zato je tulil, ker smo na vrhu!

Kratek počitek, malo za malico, malo za razgledovanje. Prav lepo se vidi naša gaz kot vijugasta črta skozi Amfiteater. Jaz pa ponovno usekam: »Hej, pa kje je kaj stopinj? Saj bi moralo biti vse shojeno, če je bilo tu toliko ljudi? Kaj pa, če so odpovedali zaradi slabih razmer? Verjetno so zadevo prestavili ...«

*Slika desno: Sestop po Jugovi grapi
Slika na naslednji strani: Amfiteater
(kmica Za Široko pečjo) z vrha
Dovškega križa; v snegu se vidi naša sled.*

Dovški križ pozimi, 2542 m

✉ Vladimir Habjan

Ko je na Dovškem križu sneg, je najbolj v rabi pristop na vrh s severa po Jugovi grapi, ki je v članku opisan kot sestop. Seveda je možno na vrh priti tudi z južne strani, in sicer po običajnem pristopu iz Vrat po grapi Rdečega potoka in mimo Bivaka 2 (glej opis v Severnih pristopih, Julijske Alpe, Tine Mihelič, Sidarta). Jugova grapa se začne ob steni Široke peči in se zajeda v greben v bližini Dovškega križa. Tura je glede na zahtevnost alpinistična, vseeno pa je težavnost zmerna. Pot nas iz Gozda – Martuljka vodi nad Martuljško sotesko in pripelje v idilično krnico Za Akom. Tu je postavljen mali Bivak III, kjer lahko prespimo, saj je tura dolga in naporna. Naslednja "postaja" so Trije macesni, prijazna ravnica z redkimi macesni prav pod steno Široke peči. Nad snežišči nad macesni se počasi oblikuje strma grapa, ki čez več skokov pripelje prav pod rob stene in tudi čezenj. Do vrha Dovškega križa potem ni več daleč. Razgled je obsežnejši na gore na drugi strani Vrat, čudovit pa je pogled v Amfiteater pod Široko pečjo. Sestopimo lahko tudi na drugo stran v Vrata. Grapa je plazovita, zato pazno izberimo čas vzpona.

Opis: Izhodišče je Gozd – Martuljek. Po cesti gremo do odcepa levo v Martuljško sotesko. Mimo smerokaza se po kolovozu strmo vzpnemo do ravnine. Nadaljujemo ob markacijah dokaj vodoravno mimo odcepa desno (Bivak pod Špikom) in levo (planina Jasnje) čez več stopenj do križišča (Zgornji Martuljov slap). Sledi zahtevnejši del poti. Strmo se vzpnemo pod kratko steno na desni in izpostavljen prečimo po skalnatem svetu nad sotesko na levi (klini, jeklenice) do začetka krnice Za Akom. Ta del je pozimi zelo zahteven, zato pozor! Desno zgoraj na hribčku (10 minut hoje) stoji Bivak Za Akom. Do sem so markacije, naprej ne več. Pri razcepu dveh strug nadaljujemo po desni. V začetku je ozka, naprej pa se razširi. Pred zatrepom doline zavijemo levo in se vzpenjamo po desni strani grape po ruševnatem grebenčku v smeri proti levemu boku skoka, nad katerim stojijo Trije macesni. Grapa vodi čez strme skoke v ovinkih navzgor in privede na levo stran uravnave Pri treh macesnih (30°). Nadaljujemo po neizrazitem snežnem rebro do položnejšega sveta. Usmerimo se desno proti prvemu strmemu skoku, ki je vstop k sedlu Grlo in v Jugovo grapo. Preplezamo ga kar naravnost (do 35°). Če je snega manj, ga v

loku preplezamo od desne proti levi. Višje se grapa obrne v levo (desno proti Grlu) in se zoži. Čez več krajših skokov pridemo do zadnjega skoka. Izstop je strm žleb na desni strani in je večkrat kopen (II, do 45°). Na vrhu grape zavijemo levo in prečimo nekoliko navzgor, da se nam pokaže vrh in odpre pogled na južno stran. Čaka nas še neroden in izpostavljen sestop v škrbino, na vrh pa pridemo po skrotastem slemenu. Sestopimo po isti poti ali na južno stran. Kakšna je **težavnost**? Tura šteje za zimski plezalni vzpon, višina smeri 300 m, naklonina 40°, izstop 45°, v izstopu skalno plezanje II. Za neizkušenega je nujno varovanje!

Časi: 13-15 ur.

Zavetišče: Bivak III Za Akom, 1340 m, 8 ležišč

Vodniki: Tine Mihelič, Julijske Alpe (PZS), Tine Mihelič, Julijske Alpe, Severni pristopi, Andrej Stritar, 111 izletov po slovenskih gorah, Igor Jenčič, Slovenija, turnosmučarski vodnik (vse Sidarta), Igor Mezgec, Martuljek, plezalski vodničec (PD Postojna, PZS), Andraž Poljanec, Turni smuki (PZS), Vladimir Habjan, Zimski vzponi v slovenskih gorah (Sidarta)

Zemljevidi: Kranjska Gora, 1 : 30.000, Kranjska Gora, 1 : 25.000, Julijske Alpe, vzhodni del, 1 : 50.000.

Tik nad najtežjim skokom pred Amfiteatrom

»Presneta banda, kako morejo, naj grejo nekam ...« je spet odziv. Spet sta nasedla. Neverjetno, da ne ugotovita.

Hitimo dol, saj je pozna ura. Sestopimo po grebenu, namesto na južno stran zavijemo na severno do škrbine. Zgornji del je skalnat, zato se kratek del do snega varujemo. Jugova grapa je lepo zalita, torej ne bo več težav. Tudi Darko ima zdaj »normalen« ton glasu. Je pač »ziheraš«, zaupa le samemu sebi, za opis pa sem bil zadržan jaz ... Sestopamo, delajo pa se neverjetne cikle. Čas je, da doživim trenutek zmagoslavja, razodetje. Naj jima kapne, da sem se ves čas delal norca! Zato nadaljujem: »A vesta, da bosta Ksenja in Maja šli letos v alpinistično šolo? Pa Slavica bo izstopila iz vodniškega odseka, pa ... « Izmišljam si najbolj neverjetne ideje, da bi se jima le posvetilo, pa nič, samo vzkliki presenečenja. Vendar jima sam nočem povedati.

Irena je počasna, ker nima ščitnikov proti coklam, zato se Darko odloči, da naju ne bo čakal. Poslavljam se. Kaj naj zdaj, kako naj mu povem?

»Je bila fajn tura, a ne? Divji, zahteven svet. Samo tile cepci s to kočo in markacijami ...«

»Ma ni za povedat ...«

»No ja, se bo že nekako uredilo.«

»Ti, tole bomo šteli kot alpinistično turo, a ne? Do kdaj že veljajo zimski vzponi? Katerega pa smo danes?«

»Ja, seveda, tole bo še zimski vzpon ... Čakaj, marec, april, aha, prvega smo! ...«

Nekaj trenutkov tišine ...

»O ti pi...!«

Končno trenutek zmagoslavja! Darko pa pokaže le kisel obraz, se takoj obrne in odide. Irena mi privoščiči precej več zadoščenja, saj mi priznava odličan »nateg«.

»Pa kako nisva nič posumila? Pa saj bi to bilo res čudno. Pa kako si mogel? In toliko časa ...«

Sestop je bil še dolg, najprej ta del z neverjetnimi »coklami«, nižje pa se je neskončno vlekla ravnina. Plazovina pod Tremi macesni je bila ogromna.

Darko je bil hitro v dolini. Kasneje je še preveril, ali je z nama vse v redu.

In midva? Vsake toliko časa sva se spogledala in bruhnili v smeh. Čudovita tura, kaj naj rečem, pa še zabavna za povrh.

Tega je zdaj že dolgo. Naše poti so se medtem že razšle. Pa kaj zato, ostali so spomini. In med njimi je zame prvoaprilski med boljšimi ... ●